

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Viešosios nuomonės formuotojo modelis prieš patyčias

Įvadas

„Eirene“ – tai Erasmus+ Strateginės partnerystės mokyklinio ugdymo srityje projektas, kurio tikslas pagerinti mokyklos švietimo sistemos gebėjimą reaguoti į patyčių reiškinių ir įtraukti pagrindinius veikėjus, susijusius su mokyklų sistema, kovojant su šiuo neigiamu elgesiu švietimo lygmenyje.

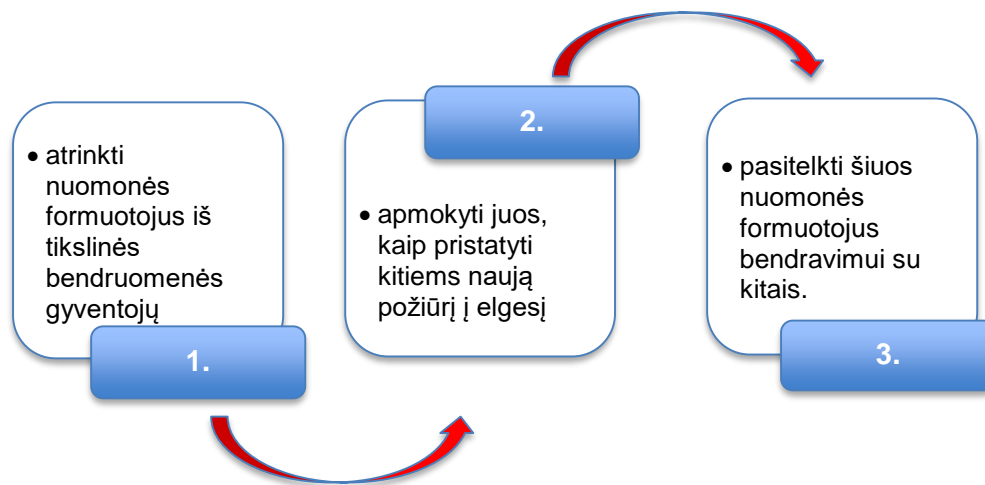
Tad konkretus projekto tikslas yra sukurti metodiką, skirtą mokytojų naujų kompetencijų ugdymui, pasiūlant jiems specialius praktinius mokymus (grindžiamus „Taikomuojų teatru“), kaip specialią kovos su patyčiomis priemonę. Be to, projektu siekiama efektyviai įtraukti vietos bendruomenes (tėvus, bendrijas, institucijas ir kt.). Tikslas – sukurti aktyvų ir veiksmingą tinklą internete, kad būtų galima veiksmingai kovoti su patyčiomis. Galiausiai šiais projektais siekiama pasiūlyti mokytojams ir moksleiviams keletą pagrindinių strategijų naudojant garso / vaizdo programas, siekiant sukurti informavimo kampaniją apie neigiamą patyčių poveikį.

Projekto metu bus kuriama metodika kovai su patyčiomis ugdymo srityje ir mokymosi internetu kursas apie mažų kampanijų kūrimą ir vykdymą socialiniuose tinkluose.

Projektą koordinuoja Italijos valstybinė vidurinė mokykla „Istituto Magistrale Statale Giordano Bruno“. Kiti dalyvaujantys partneriai: profesinio mokymo organizacija „Consorzio Roma“ (Italija), „Karaliaus Mindaugo profesinio mokymo centras“ (Lietuva), bendruomenės meno išteklių centrai „The Playhouse“ (JK), mokykla „Szkoła Podstawowa w Jankowie Przygodzkim“ (Lenkija), „Action Synergy“ ir 3-iasis pagrindinis Kerkyros licėjus (GEL) (Graikija) bei „Technologijų, inovacijų ir kūrybos mokykla“ (ETIC) (Portugalija).

Modelio pristatymas

POL – tai modelis, kurį naudojant atrenkami ir mokomi žinomi, populiarūs ir bendruomenėje palankiai vertinami asmenys, kurie gali tapti švietėjais savo socialiniuose tinkluose ir kurių dėka būtų galima veiksmingai ir darniai keisti kitų elgseną. POL remiasi „socialinės sklaidos teorijos“ idėja, kad naujos elgesio tendencijos gali būti skatinamos nuolat matant ir girdint gana populiarius asmenis, kurių nuomonė vertinama, siekiant įdiegti naujas vertybes. Nuomonės formuotojai – tai asmenys, kurių nuomonė ir įsitikinimai turi įtakos kitų asmenų nuomonės formavimui, tokių asmenų būna apie 10 - 15% visų bet kurios šalies gyventojų tarpe.

Asmeniškai žinomų ir mylimų asmenų, draugų, kurie tampa pavyzdžiu kitiems ir kurių dėka vyksta pokyčiai, idėjos pasiekia bendruomenės narius.

1. Modelio pagrindas ir pagrindimas

POL metodiką parengė ŽIV intervencijos tyrimų centras (CAIR), Viskonsino medicinos koledžas Milvokyje (Viskonsinas, JAV). Iš pradžių POL buvo sukurta kaip bendruomeninė intervencija ŽIV prevencijai. POL paremta pažangia ir mokliškai patvirtinta bendraamžių švietimo forma jaunuoliams, turintiems lytinius santykius su vyrais.

POL buvo įgyvendinta skirtinguose kontekstuose ir bendruomenėse bei neabejotinai įrodė savo efektyvumą. CAIR komanda praneša, jog yra įrodyta, kad dėl šios daug nekainuojančios intervencijos sumažėja homoseksualių vyrų, moterų, paauglių ir kitų gyventojų rizikingas elgesys.

Pirmasis POL intervencijos vertinimas buvo atliktas JAV su vyrais, kurie lankėsi gėjų baruose 1989 m. CAIR praneša, kad 30% sumažėjo nesaugių lytinių santykių vyrų tarpe ir 35% išaugo prezervatyvų naudojimas. Toks pats vertinimas buvo nustatytas iš viso septyniuose JAV miestuose, kuriuose buvo vykdomas tyrimas.

Vėliau POL programa buvo pritaikyta naudoti moterims, gyvenančioms 18 JAV vargingų rajonų būstuose. Visos butuose gyvenančios moterys buvo apklaustos apie jų seksualinį gyvenimą prieš POL intervenciją ir praėjus metams. Rezultatai rodo, kad jos rečiau turėjo nesaugių lytinių santykių ir dažniau naudojo prezervatyvus – prezervatyvų naudojimas išaugo 50%. Jos daugiau sužinojo apie ŽIV, daugiau suvokė apie riziką susirgti ŽIV, dažniau apsirūpindavo prezervatyvais ir daugiau moterų aptarė prezervatyvų naudojimą su savo vyrais.

2. Modelio pritaikymas EIRENE projekte

Esamo POL pritaikymas EIRENE projekte apima trijų naujų aspektų įvedimą:

- **Temos praplėtimas.** EIRENE projekto tikslais POL bus pritaikytas naudojimui patyčių tema, daugiausia dėmesio skiriant bendruomenės normų ir požiūrio į patyčias mokyklose keitimui.

POL intervencija numatyta panaudojimui įprastuose bendruomenės bendraamžių bendravimo kanaluose, siekiant pristatyti jaunimui alternatyvias šios problemos perspektyvas. Norint tai įgyvendinti, naudojami metodai, pagrįsti socialinės sklaidos ir grupių dinamikos teorijų kaip priemonių, skatinančių pageidaujamus elgesio pokyčius, efektyvumu. Toks kelias atrodo itin tinkamas, nes tradiciniai švietimo būdai neturi įtakos dėl natūralaus mažumų grupių narių pasipriešinimo išorės spaudimui ir kultūrinei daugumų visuomenės įtakai.

- **Dėmesio į konkrečią tikslinę grupę sutelkimas.** POL bus pristatyta visoms tikslinėms grupėms: mokiniams / tėvams / mokytojams ir mokyklos administracijai.
- **Intervencijos vertinimas.** Kadangi pradžioje tai buvo skirta rizikingo seksualinio elgesio bendruomenės aplinkoje pakeitimui, intervencijos efektyvumo vertinimas turi būti pakeistas pagal naują metodo taikymą.

3. Teorinis temos pagrindimas

Pagrindiniai principai kuriant intervenciją mokyklose.

Kultūrinė kompetencija. Egzistuojančių kultūrinių skirtumų suvokimas nekritikuojant bendruomenės įpročių – tai gebėjimų suprasti, pripažinti, gerbti bei efektyviai dirbti su žmonėmis iš skirtingų kultūrinių sluoksnių ugdymas.

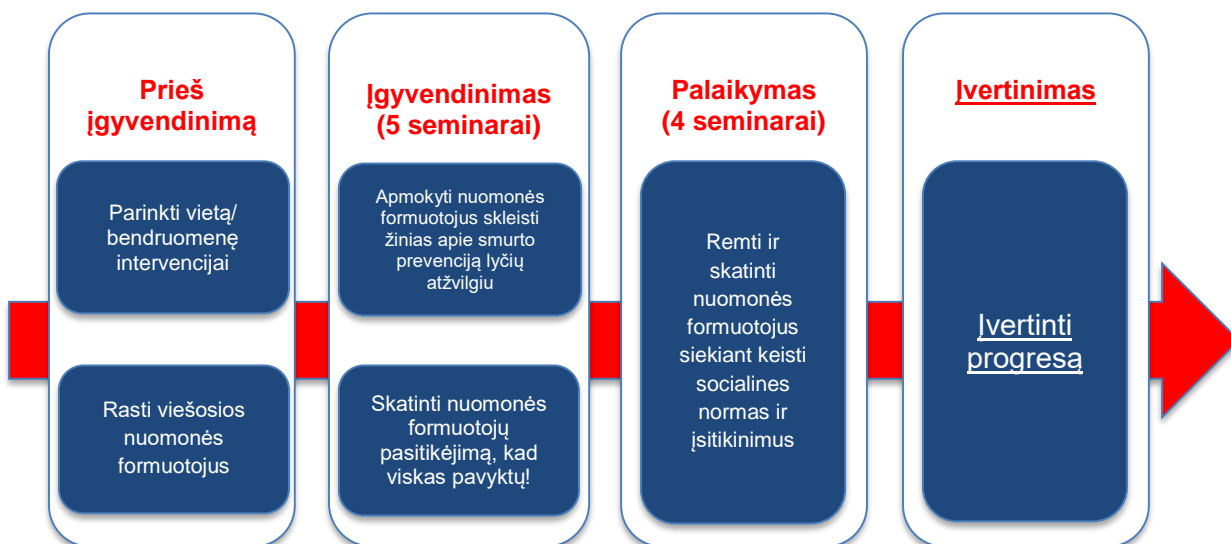
Žinių apie kultūros normas ir dinamiką integravimas į intervenciją. Kad intervencija būtų sėkminga, labai svarbu gauti bendruomenės atstovų, t. y. vietos lyderių, pagrindinių informatorių pritarimą ir bendradarbiauti su jais. Planuojant intervenciją labai svarbu rinkti žinias apie bendruomenės kultūrinės normas bei priimtina elgesį ir t. t.

Bendruomenės šaltinių naudojimas ir plėtra. Neformalus bendravimo kanalai bendruomenėje yra efektyviausias ir greitesnis būdas skleisti informaciją mokykloje. Dėl šios priežasties POL numato, kad bendruomenės jaunimas, turintis stiprų lyderiavimo potencialą, būtų pasirengęs bendraamžių švietimui ir aktyviai dalyvautų skleidžiant patyčių prevencijos informaciją savo socialiniuose tinkluose.

Grupių mokymai. Sveikatos ir socialinės plėtros fondo patirtis rodo, kad darbas grupėse (12-15 dalyvių), kurios suformuojamos panašių savybių pagrindu, yra efektyviausias būdas keičiant požiūrį ir formuojant gyvenimo įgūdžius. Norvegijos Smurto ir trauminio streso tyrimų centro tyrime teigiama, kad tokio tipo programos yra vienos iš efektyviausių prevencinių intervencijų skleidžiant žinias apie smurto priežastis ir pasekmes bei jų įveikimo strategijas.

4. Intervencijos dalys

POL, kaip bendruomenę formuojanti intervencija, skirta atkreipti dėmesį į informuotumo didinimą, jautrumą veiksniams, kurie didina patyčių riziką, panašius stereotipus ir vaidmenų aprašymus, jaunų moksleivių požiūrio ir kompetencijos ugdymą, kad būtų išvengta nelygybės ir smurto.

POL intervencija apima keturis įgyvendinimo etapus, kurių kiekvienas turi savo tikslą ir struktūrą.

4.1 Prieš įgyvendinimą

POL pagrindas – naudoti gerai susiformavusios bendruomenės šaltinius, o svarbus palengvinantis veiksnys įgyvendinimui yra bendruomenės struktūros, komunikacijos kanalų ir įtakingų atstovų radimas. Tuomet POL nuomonės formuotojai remsis ir integruos nuolatinį požiūrį į visuomenės veiklą ir informavimą, tarpininkus, bendraamžius.

Pagrindinis etapo prieš įgyvendinimą tikslas yra išryškinti tą bendruomenės dalį, kuri galėtų būti įtraukta į intervencijos procesą, ir parinkti nuomonės formuotojus, kurie galėtų būti įgalinti daryti įtaką pokyčiams.

4.1.1 Bendruomenės dalies nustatymas

Planavimas šiame etape yra labai svarbus, ypač kolektyvams ir organizacijoms, neturinčioms patirties tam tikroje bendruomenėje, kur planuojama vykdyti intervenciją. Šiuo atveju išankstinis situacijos tyrimas (prieš maždaug tris mėnesius) yra labai svarbus sėkmingam intervencijos planavimui. Paprastai šiam parengiamajam POL metodikos realizavimo etapui taikomi trys klasikiniai tyrimo metodai: stebėjimas, dėmesio sutelkimas į tikslines grupes ir (arba) pagrindinių informatorių apklausa.

Etapai:

1. Parinkti vietą / bendruomenę intervencijai
2. Įgyti svarbiausių bendruomenės asmenų palaikymą
3. Sužinoti apie bendruomenės normas ir įsitikinimus

Jaunų POL nuomonės formuotojų paieškos vietos: tai artimiausios vietos, kuriose jaunimas susitinka ir renkasi, kavinėse, mokyklose, klubuose (kur jie leidžia laisvalaikį).

Stebėjimo tikslas - pasižymėti vietas, kur jaunimas renkasi, ką veikia, su kuo bendrauja ir kokie jų įpročiai. Svarbus stebėjimo aspektas yra tai, kad gaunama informacija, kas yra natūralūs bendruomenės ir jų socialinių tinklų nuomonės lyderiai.

Galimybė pasiekti tikslinę gyventojų grupę. Svarbu, kad stebėjimas būtų vykdomas taip, kad nebūtų įbauginti stebimi asmenys ir tai nekeltų jiems grėsmės. Šiuo atveju rekomenduojama, kad stebėjimą atliktų tos bendruomenės atstovai arba stebėjimą derėtų atlikti kartu su jais.

Žinios apie bendruomenės normas ir įsitikinimus. Svarbus žingsnis prieš planuojant intervenciją yra patikimos informacijos apie bendruomenės normas, požiūrį ir įsitikinimus rinkimas. Ši informacija reikalinga medžiagai ruošiant realistiškas užduotis, pavyzdžiui, atveju analizę ir vaidmenų žaidimus, o taip pat, kad vedantysis(-čioji) būtų pasiruošęs(-usi) ir žinotų, kokio požiūrio jis / ji turėtų tikėtis ir su kuo teks susidurti atliekant darbą grupėse su POL nuomonės formuotojais.

Patikimą informaciją galima surinkti sutelkiant dėmesį į tikslines grupes ir (arba) apklausų su pagrindiniais informatoriais metu. Jei renkamos žinios apie konkrečią bendruomenę, būtų galima taikyti abu metodus, o informacijos rinkimui derėtų parinkti tik vieną iš jų.

Etapai:

1. Nustatyti, kokia informacija reikalinga intervencijos planavimui
 2. Kartu su tikslinės grupės atstovais apklausti jos narius
 3. Jei reikia, apklausti pagrindinius bendruomenės informatorius ta pačia tema.
- Planuoti mažiausiai tris apklausas, jei reikia, organizuoti dar kelias, tais atvejais, jei pateikiama informacija dar nesikartoja.

4.1.2 Viešosios nuomonės formuotojų atranka

Antroji pagrindinė užduotis, lemianti sėkmingą POL metodikos įgyvendinimą, yra esamų viešosios nuomonės formuotojų atranka. Atranka gali būti atliekama penkiais būdais:

1. Bendruomenės lyderių ar atstovų rekomendacijos;
2. Stebėjimai, atliekami tam tikrose vietose;
3. Informacija, paremta ankstesnėmis jūsų organizacijos vykdytomis programomis bendruomenėje;
4. Tikslinės grupės narių patarimai ar apklausos, siekiant sužinoti, kas jų tarpe yra populiariausias;
5. Pagrindinių informatorių apklausos.

Kaip atpažinti nuomonės formuotojus? POL nuomonės formuotojai – tai tie tikslinės gyventojų grupės nariai, kurie:

- Daug laiko praleidžia bendraudami su bendraamžiais
- Yra populiarius kitų tikslinės grupės narių tarpe
- Jais pasitiki draugai ir bendraamžiai
- Jų patarimų klauso bendraamžiai

4.1.3 Kompetencija, reikalinga vykdant darbą POL grupėse

Kadangi šios veiklos tikslas yra pokyčiai ir komunikacinių bei socialinių įgūdžių ugdymas, vedančiųjų komandoje turi būti nors vienas specialistas, turintis darbo grupėje patirtį (psichologas, socialinis darbuotojas, švietimo specialistas, turintis patirties atliekant darbo

grupėse procesus).

4.2 Įgyvendinimas

Šio etapo pagrindiniai uždaviniai:

1. Apmokyti POL grupės narius skleisti patyčių prevencijos informaciją
2. Skatinti POL grupės narių pasitikėjimą savimi, kad jiems viskas pavyktų!

Pagrindinis jaunųjų POL nuomonės formuotojų mokymų tikslas yra skatinti juos galvoti ir elgtis kitaip, nei tikimasi ir pateikti jiems alternatyvaus elgesio (kitokio nei atsakas smurtu) ir reakcijos pavyzdžius, kad jie galėtų tinkamai reaguoti į visuomenės lūkesčius jų atžvilgiu. Tikimasi, kad šie asmeniniai pokyčiai ir įžvalgos bus pasiekti pirmojoje „asmeninio tobulėjimo“ mokymų dalyje. Antroji mokymų dalis yra skirta bendravimo įgūdžių ugdymui, kurių dėka POL nuomonės formuotojai galėtų skleisti informaciją savo socialiniuose tinkluose tikintis, kad tokiu būdu bus daroma įtaka socialinių normų ir įsitikinimų pokyčiams.

POL mokymų turinys

1 seminaras. Galios suteikimas lyderiams ir grupės darna

Šios mokymų dalies tikslas: skatinti POL grupės narių galimybes ir informuoti apie projektą ir jo tikslus bei sukurti gerą atmosferą lyderių grupėje, taip pat pristatyti patyčių temą.

Lyderių galimybių skatinimas yra esminis elementas ne tik sėkmingai įgyvendinant intervenciją, bet ir skatinant jaunųjų nuomonės formuotojų dalyvavimą mokymuose ir stengiantis pakeisti mokykloje vyraujančias normas. Kadangi intervenciją planuojama vykdyti kelis mėnesius ir reikia aktyvaus lyderių įsitraukimo, tai yra labai svarbi užduotis, kurią reikia atlikti.

Jaunuolius motyvuoti nėra lengva, nes jie dažnai nesupranta šios temos problemiško ir mano, kad agresija, smurtas ar dominavimas padeda įgyti autoritetą bendruomenėje.

Hierarchija grupėje turi didelę įtaką grupės aktyvumo atžvilgiu. Norint sukurti palankų

tarpusavio ryšį ir pasitikėjimą grupėje, pirmoji mokymų dalis turėtų būti skirta šių dviejų svarbių tikslų pasiekimui.

Pagrindiniai teiginiai:

1. Tave atrinkome todėl, kad tavo nuomonė svarbi draugams
2. Tu gali pakeisti situaciją
3. Grupėje saugiai galite aptarti įvairias temas ir įgyti naujos patirties

2 seminaras. Smurto veidas

Šios mokymų dalies tikslas – skatinti jaunųjų lyderių sąmoningumą smurto ir patyčių tema.

Nagrinėjant smurto temą, grupė nustato bendruomenės su patyčiomis susijusių normų, kurias reikia keisti intervencijos metodu, ribas.

Smurto apraiškų įvairovė netelpa į apibrėžimo rėmus ir nepabrėžia labai svarbių, tačiau sunkiai atpažįstamų smurto aspektų, pavyzdžiui, emocinio / psichologinio smurto ir seksualinio smurto.

Labai svarbus antrosios mokymų dalies veiklos aspektas yra temos pristatymas asmeniniais pokalbiais ir individualus lyderių vaidmuo bendruomenės normų patyčių atžvilgiu keitime. Antrosios mokymų dalies metu POL raginami atlikti pirmąsias bendravimo įgūdžių užduotis, skleidžiant kovos su smurtu informaciją bendruomenėje.

Pagrindiniai teiginiai:

1. Smurtas yra išmokstamas elgesys
2. Smurtas yra skirtingų rūšių
3. Smurtas nėra vien tik fizinė agresija

3 seminaras. Smurto rato supratimas

Šios mokymų dalies tikslas: skatinti norą keisti

Šie mokymai yra pagrįsti dviem esminiais elementais – padėti POL dalyviams suprasti, kad smurtas yra išmokstamas elgesys, paprastai atkartojant pavyzdžius, pastebimus šeimoje ar artimiausioje moksleivio aplinkoje. Šie modeliai yra svarbūs jaunuolių, neturinčių kitų pavyzdžių, kaip sėkmingai įgyvendinti socialinius lūkesčius, priskiriamus lyčių vaidmenų lūkesčiams, elgesyje. Smurto rate pateikiamas galios ir kontrolės (smurto) mechanizmas, naudotų prieš jaunuolius praeityje ar patiriamus dabartyje, ryšys su jo paties smurtinėmis reakcijomis.

Kita šios mokymų dalies svarbi užduotis yra nustatyti natūraliųjų lyderių tinklus, sudarant draugų sąrašą popieriaus lape. Siekiama, kad kiekvienas POL dalyvis pasisakytų ir skleistų informaciją, išmoktą mokymuose, kiekvienam asmeniui, įtrauktam į asmeninį kontaktų sąrašą; dalyvis grupėje turi pasidalinti, kaip reagavo draugai ir kaip komentavo skleidžiamą informaciją.

Pagrindiniai teiginiai:

1. Smurtas yra išmokstamas elgesys
2. Patyčios grindžiamos visuomenės lūkesčiais
3. Smurtas nieko bendro neturi su vyriškumu ar dominavimu

4 seminaras. Meilė ir smurtas

Šios mokymų dalies tikslas: pokyčių planavimas

Šie mokymai yra paremti dviem esminiais elementais – veikla planuojant pokyčius, daugiausia dėmesio skiriant visuomenėje deklaruojamų lūkesčių apmąstymui ir reagavimui laužant stereotipus.

Pirmoje mokymų dalyje dalyviai turėtų būti informuojami, kaip pasiekti pokyčių nusiteikiant nenaudoti smurto, ir supažindinami su alternatyviomis reakcijomis bei sektiniais pavyzdžiais.

Antroje šių mokymų dalyje pateikiama bendravimo įgūdžių formavimo dalis. Vedantieji grupei pademonstruoja, kaip pradėti ir plėtoti pokalbį šia tema. Dalyviai poromis praktikuojasi, kaip informuoti savo bendraamžius ketinant pateikti pranešimą apie pokyčius.

Pagrindiniai teiginiai:

1. Emocijas galima išreikšti be smurto
2. Kiekvienas žmogus savo gyvenime yra patyręs agresiją / smurtą – visi žinome, kaip jaučiasi auka
3. Smurtas rodo silpnumą, o ne jėgą
4. Agresiją / įniršį galima suvaldyti

5 seminaras. SUMANUMAS

Šios mokymų dalies tikslas: emocinis intelektas ir savikontrolė kaip sėkmės apraiška

Šie mokymai yra paremti dviem esminiais elementais – veikla planuojant pokyčius, daugiausia dėmesio skiriant nesmurtiniam elgesiui (teigiamai išreiškiant emocijas ir valdant pyktį) ir POL dalyvių komunikacijos įgūdžių ugdymas.

Pirmoje mokymų dalyje dalyviai turėtų būti informuojami, kaip pasiekti pokyčių nusiteikiant nenaudoti smurto, ir supažindinami su alternatyviomis reakcijomis bei sektiniais pavyzdžiais. Mokymų metu, padedami vedančiųjų, POL dalyviai kartu aiškinasi, kokiose situacijose pasireiškia patyčios, ar yra ir koks yra ryšys tarp emocijų ir smurto, aptaria, kokios yra teigiamos / neigiamos emocijos ir kaip jas galima išreikšti.

Antroje šių mokymų dalyje pateikiama bendravimo įgūdžių formavimo dalis. Vedantieji grupei pademonstruoja, kaip pradėti ir plėtoti pokalbį šia tema. Dalyviai poromis praktikuojasi, kaip informuoti savo bendraamžius ketinant pateikti pranešimą apie pokyčius.

Pagrindiniai teiginiai:

1. Emocijas galima išreikšti be smurto
2. Smurtas rodo silpnumą, o ne jėgą
3. Agresiją / įniršį galima suvaldyti

6 seminaras. Skelbimas

Šios mokymų dalies tikslas: pakeisti požiūrį

Šių mokymų tikslas - paskatinti POL dalyvius tęsti veiklą keičiant požiūrį į patyčias savo socialiniuose tinkluose, padedant savo draugams priimti naują požiūrį į santykius, alternatyvius elgesio pavyzdžius, pagrįstus pagarba ir supratimu.

Pagrindiniai teiginiai:

1. Kiekvienas mūsų gali lemti pokyčius

4.3. Palaikymas

Šiam intervencijos etapui skiriami 4 papildomi užsiėmimai (1 val. 30 min. trukmės), kuriuose pagrindinė užduotis yra paskatinti POL nuomonės formuotojus keisti socialines normas ir įsitikinimus.

Pagrindinis palaikymo dalies elementas yra parama ir paskata nuomonės formuotojams sėkmingai veikti, siekiant padėti jiems keisti socialines normas patyčių atžvilgiu.

Papildomi užsiėmimai vykdomi kas mėnesį, po kiekvieno atskiro seminaro, tokiu būdu siekiant padėti POL nuomonės formuotojams jų misijoje. Grupei susirinkus, POL dalyviai pasidalina savo patirtimi ir sunkumais, su kuriais jie susidūrė bendraudami su savo bendraamžiais šia tema.

Šių užsiėmimų struktūra labai panaši į bazinius seminarus nuo įgyvendinimo etapo, tačiau daugiausia dėmesio skiriama pranešimams apie pokalbius, vykusius su draugais socialiniuose tinkluose – apie dažniausiai kiekvieno POL dalyvio patirtus sunkumus ir pasiekimų įvertinimą per tą laikotarpį, taip pat pateikiant pasiūlymus, kaip patobulinti bendravimą, kad intervencijos poveikis būtų efektyvesnis.

4.4. Įvertinimas

Pagrindinis vertinimo etapo uždavinys yra įvertinti pažangą. POL efektyvumas vertinamas kokybiniais ir kiekybiniais metodais.

Kiekybiniu metodu vertinamas intervencijos mastas ir intensyvumas. Įgyvendinimo laikotarpiu dalyviai turi bendrauti su savo draugais intervencijos temomis.

Kiekybinis sėkmingo įgyvendinimo rodiklis yra per tą laikotarpį įvykusių pokalbių su socialinių tinklų nariais skaičius.

Kokybinis vertinimas siejamas su dviejų komponentų pokyčiais:

- Dėl elgesio pokyčių – intervencijos metu lyderiai praneša apie pokalbius, kuriuos jie turėjo su savo draugais dėl elgesio keitimo, kas pastebima socialinių tinklų pokyčiuose.
- Grupės dinamika – intervencijos ir stebėjimo užsiėmimų metu atliekama profesionali analizė visos grupės ir kiekvieno dalyvio atskirai, siekiant įvertinti pažangą.
- Seminarų vedantieji pildys „Mokymų žurnalus“, pažymėdami pagrindinį grupės veiklos ir dinamiškumo tobulėjimą. Mokymų žurnalai bus paruošiami ir naudojami projekto vidinio vertinimo tikslais.